

496181

MAGYAR
KURIR

M D C C C V I I - dik

E S Z T E N D Ö R E .

Dr. Decsy Sámuel

és

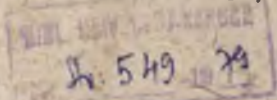
Pántzél Dániel

által.

III. Fertály Esztendő.

Bétsben 1807.

TO. I.

**A' FELS. CSÁSZARNAK ÉS AP. KIRÁLYNAR
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

Iudált Bétshöl, Pénteken Julius 3 - ik napján
1807-ik elztendőben.

B é t s.

A' Felséges Császári Házat ismét üjjabb szomorú-ággal illeté a' halál. Az ő Cs. K. Fel-ége második fia, Josef Császári Fő Hertzeg, a' mult Szombaton kimult e' világhól.

Cs. K. Generális Stutterheim a' Frantzia Cs. hadi szállásra küldtetett.

Pruszsus K. Oberstlieutenant Gnesebek, Kf-rályától ide küldtetvén, egy idő óta itt tartozkodik.

A' Frantzia Követhoz és a' Státus Canczella. riához, néhány Kurírok érkeztek Warscheuból és a' Fr. Fő hadi szállásról ide, a' kik Junius 20-di.

káig terjedő tudósításokat hoztak: de ezeknek fogalatjuk még nem hirdettettek-ki.

A' hírek szerint Jun. 18-dikán még a' Pregel vizén túl állott a' Gen. Bennigsen serege.

A' kis Oláh országból érkezett hírek Junius 20-dikáig terjednek. Ezek nem említik még, hogy a' Török seregek a' Dunán által szállottak volna. A' fontosabb történet, a' melyről emlékeznek, ez, hogy Orosz Gen. Ysajew és Hertzeg Suzzó között, Orsovánál nevezetes verekedés esett volna, a' melyben Ysajew győzedelmeskedett, a' kivel 4000 fegyveresek voltak. Hogy Konstantzinápolyban a' már említett zendülés megtörtént, és azt a' Császárváltozás követte, már ezt kétségsbe sem hozzák: a' történet' igazi és környülállásos leírását azonközben még a' közelébb érkezendő postán várják.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hadi Tudósítások.

Azon nevezetes és véres ütközetekről, a' melyek a' múlt Junius' 4-dikén a' Marschal Bernadotte Princz Ponte-Corvo táboránál kezdődtek, és az egész hadi lineánál még Jun. 18-dikán is folytak, mostan még tsak a' következő Tudósításokkal szolgálhatunk.

Marienburgból ezeket írja a' Frantzia tudósító a' tsatázás' kezdetéről, a' melly a' nevezett Marschalnak vezérlése alatt lévő első tábornál történt: — „

„ Junius' 4-dikén reggeli 3 órakor olyan jeleket mutatott mozdulásai által az ellenség, mintha Braunsberg mellett Petelkaunál és Zagernél réánk akarna ütni. A' mi 96-ik Rege-

mentünknek egy része megjelent azon helynél, a' hol az ellenség a' Passarge vizén által akart jöni, és kényszerítette őket innen visszafizta térni, 's azon hidhoz való kézfületeket is itt hagyni, a' mellyeket magával ide hozott vala. Ekkor elkezdődött Pettelkautól fogva Zagernig a' víznek egygyik partjáról a' másikra való ágyúzás, és néhány órákig tartott: hanem minden következés nélkül. Boardennél is megmutatta magát néhány csoportokkal és ágyúkkal 9 óratájban az ellenség, és tüzelt által szélső vigyázóinkra, hanem az általjövettetl itt nem próbálta. Spandeni sántzáinkból két ellenséges tsapatokat vettünk észünkbe, hogy a' Mehlsaki és Wormditti utakon erre felé jönnek, és egyenesen a' hid' végét fedező sántznak tartanak. Ezen két tsapatok, a' mellyek közzül egygyik-egygyik 3000 emberekből állhatott, és számos lovaság által fedeztetett, nem soká kiterjesztették a' sántz előtt soraikat, és tüzelni kezdetek azon 10 ágyúkkal és haubitzokkal, a' mellyeket addig eldugva tartottak. Mi is hathatós tüzzel feleltünk nékiek, a' melly valami két óráig tartván, ekkor az ellenséges tsapatok megfordultak, és a' Mehlsaki 's Wormditti utakon visszafizta vonni kezdeték magokat. Már délutáni 3 órakor egész tsendesség volt a' hadi lineában.

„Junius 5-ikén reggeli 4 órakor olyan hirtettek szélső vigyázóink, hogy a' linea jobb szárnya felől igen nagy ágyúzást hallalának, 's azután nem soká megjött a' hír, hogy a' 4-ik és 6-ik (a' Ney és Soult vezérlések alatt lévő) táborokat, az ellenség hevesen megtámadta volna. Ehez képest a' Princz Ponte-Corvo alatt lévő tábor is fegy-

verhez kapván, minden esetre készen tartotta magát, úgy tévén rendelkezéseit a' Princz, hogy az ellenség' erejének megoltsása végett ő is támadólag fogjon a' munkához: midőn azonközben a' linea jobb szárnyánál tsakhamar az egész tűz egy-szeriben eltsendesedett. —

„Generális Frere, a' Spandeni híd' végét fedező sántz' vezére jelentést tett 9 óratájban, hogy a' Mehlsaki és Wormditti útakon ismét két ellenséges csapatoknak előljáró csoportjaik mutatnák magokat. Az ellenséges sereg, 12 ezer emberből álló gyalogokkal, 3000 lovasokkal és 20 ágyukkal, nem soká meg is jelenvén, néhány Batalionokat állított a' sántz mellé jobb és bal felől a' Passarge partjára, 's az ő Stutzosai is, a' víz jobb partján lévő erdős hely nékiek kedvező lévén, oda annak módja szerént kiállottak. —

Princz Ponte-Corvo parantsolta Lapisse Oltályos Generálisnak, hogy 6 Batalionokkal Neumarkból azonnal nyomúljon elő Deutschendorfhoz. Egyzeremind a' Gen. Gerard Brigadáját is kirendelte a' Corwindeni logerből a' Schlodien és Spanden között lévő halmokra. A' 63-dik Regiment parantsolatot kapott, hogy Spandennek segítségére nyomúljon elő. A' Gen. Lahoussaie vezérlése alatt 4 Dragonyos Regimentek magokat előre tsatolták, 's ezen lineában ők is a' szükséges helyekre állittattak. A' 17-ik Regiment olyan módon állittatott ki, hogy azonnal előnyomúlhasson a' víz jobb partjára, mihelyest az ellenség az első hátrálásra való mozdulást megtenni fogná. —

„Az alatt még ezek a' kiadott rendelések munkába vétettek, Princz Ponte-Corvo a' hadi lineá

ban lovagolván, Spandenhez is közelített, hogy az ellenség' valóságos czélozása felől magát önön szeméi által meggyőzhesse. A' Scblodienből ezen falú felé menő út a' víz jobb partján álló Orosz Stutzosok miatt, a' kik úgy mutatták, hogy azon által jöni akarnának, veszedelmes vala. A' Princz tehát parantsolt, hogy ezen erdőkből ágyuk és haubitzok által hajtsák-ki őket: hanem szerentséltenségre az ártilleriai készülétek nem érkeztek el jókor. —

„Princz Ponte-Corvo a' hidfedező sántzhoz ment vala, hogy Gen. Frerének rendeléseket adjon eleibe. Mikor innen vizsgálta jött volna, észébe vette, hogy a' 17-ik Dragoonos Regiment a' tüzelő Orosz gyalogság előtt sort akar formálni. Oda lovagolt tehát, hogy azt maga személyesen, valamivel kevesebbé veszedelmes helyre állítsa: hanem, éppen a' midőn a' Regimenthez érkezett volna, egy puszkagolyobis érte a' jobb füle alatt a' nyakát, a' melly által okoztatott ingása oly nagy volt, hogy a' felve a' nyereg' kápájára esett.

„Ennek látására a' seregeket egy Izempillantatig nagy szomorúság és ijedség fogta-el; azt gondolták, hogy elesett a' fő Vezérjek: de a' melly tévelygés csak néhány Izempillantatokig tartott. A' vérnek folyása és az az által okoztatott elgyengülés azonközben, kényszerítették a' Princzet, hogy egy házba bémenvén, s bét békütsse. Alig kötötte-bé a' sebet, mid n tudára adatott, hogy az ellenség, által kezdett Boardennél jöni. Ezen hírnek hállására, minekutánna sebének béküttetésével egy felórát alig töltött volna, a' 27-ik Dragoonos Regimentet maga mellé vevén, azzal a'

Deutschdorfi tetőre ment. Nem soká Gen. Lapisse is elérkezett 5 Regimentekkel. A' 16-ik Regimentnek egy Batalionnya a' viz partjához küldtetett, hogy mindent támadjon meg, a' mi a' vizen keresztül jött. Seregeinknek ilyen képz állapotban való találtatása, megtartoztatta az ellenséget. Azonközben ismét hír érkezett, hogy újabb ellenséges seregek közeliténének, és hogy a' két előbbeni csapatok abban foglalatoskodnának, hogy a' hid' vége sántzát rohanás által elfoglalják. — Ezen hírnek hallására olyan rendelést küldött Princz Ponte-Corvo a' sántz' Komendánsához Gen. Freréhez, hogy az ellenség előtt megállván, ha szükséges leszen, temetteffe magát a' 27-ik gyalog Regimentel egyetemben a' sántz omlásai alá. Egyszermind Ofztályos Gen. Vilatte is rendelést kapott, hogy a' Gen. Frere segítségére menvén, üssön az ellenség' szárnyára. Nem soká olyan hír érkezett Gen. Maisontól a' Princzhez, hogy 5 Orosz Regimentek valósággal megpróbálták a' sántzra való rohanást, hanem a' 27-ik gyalog Regiment által hathatósan vízfza vérettetek, a' melly őket egy lövésnyi távolságra béváván nagy rendeletlenséget okozott közöttök a' rájuk szort puska és kártáts-golyobisok által. A' sántz' kerítésében 300 elesteket és 200 sebeseket hagytak hátra, a' mellyeket magokkal el nem vihettek. Hanem elvittek ezeken kívül még 700 sebeseket Wühsen és Wormditt nevű falukba. A' nekünk kedvező szerentse arra határozta továbbá az ellenséget, hogy vízfza mennyen, a' mely közben a' 17-ik Dragoños Regiment a' hídon általmenvén nagy ba-

torsággal ráütött hátrálása alatt az ellenség-
re. “ —

Ez a tábor, a melynél az előadott dolgok történtek, a balszárnyat teszi annak a Frantzia nagy ármádiának, a mely a tengertől fogva a Narew és Bug vizekig mintegy 100 mértföldnyi lineában feküdt a Juniusi verekedéseknek elkez-
dődések előtt. A mik ugyan ezen nagy massának jobb szárnyánál, a mely a Frantzia levelekben 50 ezer emberre számláltatott és Marschal Massena által vezéreltetik, az ugyan ő tölie Oszta-
lyos Generális Gouvionhoz a mostani Warschau Kormányozóhoz érkezett hiradások szerint, a melyeket ő ott közönségesen kihirdettetett, tör-
téntek, ennyiben állanak. —

„Junius 11-dikén külömbkülömb mozdulásokat tettek az Orószok, úgy mutatván, hogy a Rozani halmoknál a Narew vizén által akarnak jöni, a mely alkalmatossággal egy 6000 gyalogokból 2000 lovasokból s néhány Swadron Kozákokból álló Orósz sereg, Bronzewónál és a Borki lógerben réánk ütött. Az ellenség sokasága és az ő sok sántzai, a melyeket a Narew és Omulew partjain keszített, kényszerítették a mi itt lévő Generálisunkat, hogy a maga fekvőhelyét Borki mellett, hagyja oda, és magát, de jó rendel, 12 Kompániákból álló csoportjával egyétemben, Norzewóhoz vonnya visszfa. —

„Jun. 12-dikén össze gyűjtetvén csoportjaink, verekedéshez keszítették magokat. Gen. Gazan a maga egész lineájánál megtámadtatott: de haszon nélkül. Marschal Massena nem soká eszébe vette az ellenség mozdulásaiból, hogy a célja

a' volna, hogy Dronczewóban és a' Borki mellett lévő tnyában megmaradhasson. Ehez képeest azonnal útnak indította ellene a' vezérlése alatt lévő seregeket, és az ellenséget az ő Borki mellett, nagy siettséggel készült sántzaiból a' 17-ik Regiment által kiveretvén, az Omulew vizén kerestül kergettette, a' hol a' sok sántzokon lévő ágyuknak tüzelések által védelmeztetvén, szedte magát ismét rendbe. Sokan estek hozzánk hadi fogságra, 's elhagyott tanyáikba seregeink itmét vízfza szállottak.

Ezen nagy hadi linea' derekánál történt ütközeteknek elkezdődésekről is írhatjuk már most a' következőket: — „

„Bavariai Királyi Gen. Lieutenánt Báró W r e d e, így irt P u l t u s k b ó l Junius 15-dikén: —

„Junius' 9-kétől fogva veri és kergeti a' nagy armádia az Oroszokat mindenütt. A' Fr. Császár 9-ikben a' Passarge vizén által menvén, a' Guttstadtj halmokon fekvő ellenséges seregre ütött, azt az Alle vizén által kergetté, és a' Guttstadt 's Heilsberg között találató erdőben lévő Orosz sántzokat, hasonló lzerentsével megtámadta, a' honnan az ellenség Junius 10-ikén magát vízfza vonni, 's a' Heilsbergi, sántzokkal körül vétetett lögerbe bézállani, kéntelenített. Ez a' 10-iki tsata ejjeli 11 óráig tartott. Ugy látszott, mintha meg akarta volna magát ezen tanyájában tartani az ellenség. A' Fr. Császár ehezképeest parantsolatot adatott-ki a' vezérlése alatt lévő 100,000 emberekből áhó armádiánál, hogy előfelé nyomuljnak. A' következő napon elkerülhetetlennek látszott lenni egy nagy következésű ütközet.

Az ellenség is nagy számmal kezdette formálni a tsatázó lineát: hanem a' békövetkezett éjjel oda hagyta sántzait, és a' Königsberg felé menő után folytatta hátralását. Heilsbergben 4000 embert hagyott hátra, a' kik fogságra estek hozzánk. A' győzedelmeskedő ármádia lépésről-lépésre kíséri az ellenséges tsapatokat. —

A' Fr. Testőrző seregnek két Generálisai G ú j o t és R o u s s e l, ditsősséges halálra találtak ezen verekedésben. Generális Suchet, kergette által az Oroszokat az Omulew vizén.“

Frantzia Birodalom.

Arról, hogy Lefebvre Marschalt Danczkai Herzeggé nevezte, ilyen jelentést küldött Napoleon Császár, a' Birodalom' fő Cancellariussa által a' Szenátusba: — Cluj / Central University Library Cluj

„Szenátorok! Az 1806-ban Mártz. 30-kán költ Dekretumunk által Hertzegeket állítottunk-fel, oly czéllal, hogy a' hozzánk mutatott vagy mutatandó polgári vagy katonai nagy szolgálatokat megjutalmaztassuk, 's Tronusunknak támaszokat, 's Koronánknek fényességet szerezzünk. Kötelességünkben áll, hogy azon Familiáknak, a' mellyek egyedül tsak a' mi szolgálatunkra szánnyák-el magokat, 's önnön hasznokat a' miéinkért mindenkor feláldozzák, méltóságok és boldogságok felől gondoskodjunk. A' tisztelet' azon állandó poltzainak, azoknak a' betsület' és ditsőffég' halmainak, a' mellyeket mi azoknak adunk, a' kik erántunk, valamint a' polgári úgy a' katonai állapotban nagy szolgálatokat mutatnak, nagyon különbözöknek kell lenni, azoknak törvéntelen, titkos,

és megalatsonyító gazdagságaiknál, a' kik a' magok hivatalos foglalatokodásaikban tsak önnön javokat, 's nem a' nekünk és népeinknek való használást, forgatnák szemeik előtt. Az az eránt való belső meggyőződés, hogy kötelességeknek megfeleltek, a' tollunk való megtiszteltetéssel 's az ahoz tsatóltatott jofzágokkal egyetemben, kétségkíviül elegendendők lehetnének arra, hogy minden jó Frantziát megtartsanak a' betsület' útján: hanem, a' mi társaságban való életünk' rendje úgy van elintéztetve, hogy a' szembetünő megkülömböztetéssel és szzerentse' javaival az a' fényesség is özfzéköttetteffék, a' mellyel mi azokat akarjuk alattvalóink közzül körülvenni, a' kik talentomaik és szolgálataik által nagyok lévén, első ajándékaik az embereknek. Az, a' ki minket Országlásunknak első napján leg inkább segített, a' ki minden környülállások között tett sok katonai szolgálatai után, a' maga talentomaik és bátorságát egy emlékezetes ostromlás által még jobban is kimútatta, megkülömböztetést is különöst látszott érdemelni. Fegyverünk' ily ditsösséges idejének, emlékeztető ofzlopát akartuk fénnyagyni, a' midőn azon Pátensünk által, a' melynek véletek való közöltetése felől a' mi Batyanknak (a' Fő Canczellariusnak) rendelést tettünk, a' mi Bátyánkat Le f e b v r e Szenátort és Marschalt, Danczkai Hértzeggé tettük. Ohajtjuk, hogy ezen Titulus, a' mellyet az ő maradékai is viselni fognak, ezeket az ő attyoknak virtusaira emlékeztessék! Ohajtjuk, hogy ők erre, magok magokat érdemetleneknek lenni esmérjék, ha valaha a' nagy városban való túnya nyugodalmat és hevé-

rest, a' lögerek tisztességes poránál és vezedelmei-
nél előbb betsülnék, 's ha az ő első érzékenysé-
geik valaha töllünk és a' hazától eltávoznának.
Egy is közzülök el ne végezze élete-béli pályafu-
tását, a' nélkül, hogy a' mi szép Országunknak di-
tsóségiért, vérét ne ontsa. Azon nevezetben, a'
mellyet hordozni fognak, semmi prerogatívát nem
fognak szemlélni soha, hanem tsak népeink és
erántunk való kötelefféget! Ezen feltételek fogják
őket a' mi pártfogásunk és maradékainknak védel-
mezések, minden időben megkülömböztetni. Költ
a' mi Finkensteini Császári lögerünkben Május
28-kán, 1807-ben. — „N a p o l e o n.

(Az itt említett Diploma közelébről fog kö-
vetkezni.)

E l e g y e s J e g y z é s e k.

Prufzszus Oberster Krusemark és Orosz Ober-
ster Engelmann, Jun. 5-ikén a' Sund szorossán evez-
tek által, Anglia felé útafván, hogy a' nagy expé-
ditziónak onnan való elindulását sietteffék. —
Jun. 15-ikén Észak felé evezni látták némely ha-
jósok ezen expedíziót.

A' Prufzszus Gen. Blücher Proklamátziójának
a' melyet Stralsundban kiadott, ez a' foglalatja:
— „Reám bízott a' Királytól az én Uramtótan-
nak a' Pr. seregnek vezérlése, a' mely a' Swé-
dekkel egygyesülve a' Swéd Király' fő vezérlése
alatt tsatázni fog a' haza ellensége ellen. Egy fe-
lől hatalmas Szövéttségesek által segítettvén, más
felől az elnyomatott 's még most is az ellenség'
járma alatt nyögő haza szollit minden Prufzszust,
az ő védelmezésére elő. Jussön ezetekbe a' ha-

zának akkori állapotja, midőn azzal nem egy, hanem sok ellenség, 7 ezteendőig verekedett. Em lékezettek üseitekre, a' kik azt ditsőffégesen, és el-tökéllett bátorsággal védelmezték; mutassátok meg, hogy méltó maradékaik vagytok azoknak, és tanuljatok, úgy győzedelmeskedni és meghalni, mint ők, etc." — Minden Pruszfzusokat, katonát és hazafit, akár hol tartózkodjanak, hívogat Gen. Blücher, hogy keressenek utat módot az ő záf-lója alatt való megjelenésre.

Magyar Ország.

T o t i b a n, Jun. 1-ső napján. — „Ritkán hal-lani olyan rémítő dolgot, mint a' millyen a' Réz alján, T. N. Bihar Vármegyének közepes nevű Oláh falujában, Sz. György hava 3 kán történt. Bé menvén oda akkor, estvéli nyöltz óra tájban, egy vefzett farkas: tsak hamar egy, éppen a' ház udvarán vólt, mankós öreg aszfzonyt fertelmesen öfzve mardosott; kinek keserves jajgatására, más emberek is szaladván oda: ezeket is hasonlóképp-
pen öfzve motkolta. Innen (a' mi meg jegyzést érdemel) a' közel lévő patakva kerefztül, a' falu másik részére ment az vérengező állat, és min-dent, valakit elől utól talált meg mart: még nem, utóljára, mintegy fél óráig tartott kegyetlenkedése után, egy Magyar Tögyer nevű bator Oláhba kapván, ennek erős karjai között, a' véle küfzködő fene vad, egy más embertől agyon vágattott. A' feljebb említett öreg aszfzonyon, 's ezen a' sokat érdemlett bajvivón kívül, egy szép el-adó leány, és még hét, többnyire ifjú 's elő kelő, lakosok lettek a' dühösség áldozatvá. Borzasztó seb-

jeik minyájoknak a' fejeken voltak: egyen kívül, a' kinek a' torka volt ki szakasztva. Dr. Gombos Urnak, harmad nap mulva adatván tudtára a' rendkívül való esett; ámbár akkor mindgyárt, a' Járásbéli Seborvos Úrral együtt, a' vezedelem helyére ki ment, és a' T. N. Vármegye parantsolatjából a' leg hathatósabb orvosi szerekkel dőlgozott, egy egész hónapig, a' méreg ellen: azt ugyantsak még is el nem nyomhatta; hanem a' szerentsétleneket a' vezett farkas marás rettenetes következése, egyről egyig utól érte, 's hőldogtalan életeket, egy más után következett kínos halálokkal mindnyájan el végezték.

„En itt közel lakván a' történet helyéhez; és a' dolog fajamattya alatt ott gyakran is meg fordulván: nem emlékezhetem még most is, ifzonyodás nélkül, azon esetre; 's azt tartom, hogy mások is, a' kik azt hallani fogják, i'szonyodni fognak. A' tanúlatlanok ebből megtanúlhatják, hogy az ilyen szomorú történetekben mentül hamarabb Orvos után járjanak.

Azon több rendbéli Német Versek között, mellyek Károly ő Cs. Herczégének Kefzthelyen énekel tettek: az ott való Convictusbéli Magyar Nemes Ifjak, Magyarúl ezt énekelték:

KelljeteK gyorsan az öröm tapsokra

O! Mu'sák! — 's ide e' kies partokra

Jertek: itt szálltak - meg a' nyájasságok,

'S a' mosojgások.

A' tsinos Nymfák seregei gyűlnek,

Réti Virágból kofzorúkat fűznek,

'S vig Enekeket zengnek örömökben

Fel az Egekben.

Ép áldozatját az Egeknek adja,
 Febus: mert im hol kebelébe tartja
 A' Magyar Haza óltalmát reményét,
 Hertzegek Fénnjét.
 Ki diadalmas karokkal virágát
 Védle Hunnyunkat, 's szerzé boldogságát,
 'S most Zala bukva hálálja szerelmét,
 'S szép győzödelmét.

KÁROL — he édes Név! — leve Vendége
 Kefzthelynek; ő lefz immár kevélysége:
 Tengerén ötet zengik hajotskákban
 'S vésik a' Fákban.

Örök időkig szabadittójának
 Mint érező Hunn, 's hive Olztriának,
 Szívét 's leg drágább kintsét feláldozza
 'S ezt sohajtozza:

Isten o! áld meg leventánkat 's éltesd:
 Hü vezérlését Hazánkal éreztess,
 'S bölts tanátsával vigye győzni népét,
 Mint maga-képét.

H i r a d á s.

Privilegiált Nagy Kun Kis Uj Szállás városá-
 nak, eztenként négy közönséges vagy Orszá-
 gós vásárokat méltoztatott Fels. Urunk kegyelmes-
 sen engedni, mellyek B ö j t m á s H a v á n a k 19-di-
 kén J ó s e f napra; P ü n k ö s t H a v á n a k 24-iké-
 re O r b a n napra; Sz. M i h á l y H a v á n a k e l-
 ső napján eső Egyed napjára; és K a r á t s o n y
 H a v á n a k 13-ikára L u t z a napra vannak meg
 határozatva; úgy mindazáltal, hogy mindenkor
 ezen napok hetének hetfőjén kezdődjenek.

P. D.